

УДК 821.111(73)
DOI <https://doi.org/10.32782/folium/2026.9.33>

РОЛЬ МЕТАФОРИ В ХУДОЖНЬОМУ ТВОРІ: ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ (НА МАТЕРІАЛІ ОПОВІДАННЯ Ф. С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА «БАГАТИЙ ХЛОПЕЦЬ»)

Наталія Телегіна

кандидат філологічних наук,

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

ORCID ID 0000-0002-3181-6745

Scopus Author ID 56269012200

Web of Science Researcher ID IAR-0160-2023

natalia.telegina@pnu.edu.ua

Марія Волощук

магістрантка

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

ORCID ID 0009-0002-7600-6073

mariia.voloshchuk.21@pnu.edu.ua

Ключові слова: метафора, функції, емотивна, переконлива, когнітивна, контекстуальний, концептуальний, психологічний стан.

У статті розглядається питання функціонування метафори в літературному дискурсі. Аналіз функцій метафор проводиться на базі класифікації Франкліна Рудольфа Анкерсмита та Яна Йоганна Моя. Метою статті є комплексний аналіз контекстуальної та концептуальної основи метафор та механізмів їх впливу на когнітивні процеси.

З розглянутого оповідання було вибрано 89 метафор. Аналіз функцій цих метафор показав, що 47 з них мають емотивну функцію, 35 – когнітивну і 7 – переконливу. Отже, всі метафори, введені автором в текст, мають чітке прагматичне спрямування.

Метафори розглядаються в контексті паралельно з аналізом оповідання. В розглянутому оповіданні вони є не просто засобами яскравого художнього зображення, а цеглинками в системі побудови образів. За допомогою метафор розкриваються риси характеру героїв (безмежна впевненість в собі Енсона Гантера, його бажання все тримати під контролем, включаючи близьких йому людей, нестача психологічної зрілості Доллі, її схильність завжди прагнути недосяжного). Метафоризується також психологічний стан героїв, зокрема психологічний стан Енсона в різних ситуаціях і в різні періоди його життя. Метафори, які передають психологічний стан героїв виконують емотивну функцію, передаючи впевненість Енсона в своїй правоті, розчарування, бажання повернути контроль над ситуацією. Саме через метафору, по суті, розкривається життєва позиція Енсона і причина його втручання в життя його тітки Едни, що спричинило смерть Кері Слоана. Багатство в оповіданні концептуалізується як руйнівна сила, оскільки саме багатство дало Енсону абсолютну впевненість в собі і в тому, що ніщо від нього нікуди не дінеється. Через метафори у підтекст закладено меседж автора, що саме ця впевненість завадила Енсону стати щасливим і призвела до втрати тих, кого він любив. Через когнітивні метафори автор передає читачам своє бачення природи багатства та його впливу на формування особистості. Через метафори вибудовуються певні логічні ланцюжки, забезпечується стисла легка для запам'ятовування передача інформації, що сприяє формуванню певної картини світу.

THE ROLE OF METAPHOR IN A LITERARY WORK: THE PRAGMATIC ASPECT (BASED ON FRANCIS SCOTT FITZGERALD'S SHORT STORY «THE RICH BOY»)

Nataliya Telegina

*Candidate of Philological Sciences,
Vasyl Stefanyk Carpathian National University*

Mariia Voloshchuk

*Master's Student
Vasyl Stefanyk Carpathian National University*

Key words: *metaphor, functions, emotive, persuasive, cognitive, contextual, conceptual, psychological state.*

The article examines the functioning of metaphor in literary discourse. The analysis of functions of metaphor is based on the classification proposed by Franklin Rudolf Ankersmit and Jan Johann Mooij.

The aim of the article is to provide a comprehensive analysis of the contextual and conceptual foundations of metaphors and the mechanisms through which they influence cognitive processes.

A total of 89 metaphors were identified in the short story under analysis. The functional analysis of these metaphors revealed that 47 perform an emotive function, 35 a cognitive function, and 7 a persuasive function. Thus, all metaphors introduced by the author into the text exhibit a clear pragmatic orientation.

The metaphors are examined in parallel with the analysis of the short story. In the story under consideration, they function not merely as devices of vivid artistic expression but as fundamental building blocks in the construction of the characters' images. Through metaphors, the author reveals the protagonists' character traits (Anson Hunter's boundless self-confidence, his desire to keep everything under control, including the people closest to him, and Dolly's lack of psychological maturity, her constant tendency to pursue the unattainable). Metaphors are also used to represent the characters' psychological states, particularly Anson's state of mind in different situations and at various stages of his life.

The metaphors that convey the characters' psychological states perform an emotive function, expressing Anson's conviction that he is right, his disappointment, and his desire to regain control of the situation. It is through metaphor that Anson's outlook on life and the reasons behind his interference in the life of his Aunt Edna – which ultimately led to Cary Sloane's death – are revealed. Wealth is conceptualized in the story as a destructive force, since it is wealth that gives Anson absolute confidence in his own judgment and in the belief that nothing and no one can ever slip beyond his control. Through metaphor, the author implicitly conveys the message that this very confidence prevented Anson from achieving happiness and caused him to lose those he loved. By means of cognitive metaphors, the author communicates a particular vision of the nature of wealth and its influence on the formation of personality. Metaphors establish logical connections and enable concise, memorable communication of information, thereby contributing to the formation of a particular worldview.

Вступ. Сучасне мовознавство і літературознавство розглядають метафору як багатопланове явище, що має когнітивний, комунікативний, стилістичний і філософський виміри. Прагматичний підхід вбачає в метафорі засіб впливу на читача.

Метафора транслює емоцію, забезпечує певний ракурс бачення, формує ставлення читача до об'єкта, події, персонажа, впливає на світосприйняття читача. Через асоціативні зв'язки та образність здійснюється вплив на когнітивні процеси.

Природа метафори та її роль в переосмисленні дійсності, та забезпеченні унікальності стилю письменника залишається популярною темою сучасних наукових розвідок.

Аналіз попередніх досліджень показав, що довгий час дослідження метафори мало в більшості випадків лінгвістичний характер. У другій половині 20 століття спостерігається поступове осмислення метафори як засобу пізнання реальності, формування нових значень. Основою сучасних досліджень метафори став когнітивний підхід Дж. Лакоффа і М. Джонсона у праці «*Metaphors We Live By*», що фокусується на метафорі як засобі мислення та пізнання. Дослідження, проведені в цьому напрямку, показали, що метафора, крім стилістичного забарвлення, забезпечує комунікативну ефективність, а сприйняття метафор вимагає розуміння їх контекстуальної та концептуальної основи. В. В. Воскобойник наголошує, що метафора впливає на сприйняття читача, навіть якщо це стосується рекламних текстів чи текстів масової інформації (Воскобойник, 2023).

Класифікація метафор у науковій літературі зазвичай здійснюється за кількома критеріями: походженням, структурою, функцією, рівнем узагальнення та семантичною природою (Kövecses, 2000).

Відповідно до їх функцій П. Ньюмарк ділить метафори на ті, які виконують референційну функцію та ті, які мають прагматичну функцію. Референційна функція, на його думку, покликана відтворити ментальний процес або стан, поняття, особу, предмет, якість чи дію більш повно й стисло, ніж це можливо в межах буквальної мови (Newmark, 1988). Прагматична функція орієнтована на читача чи слухача, маючи на меті не лише передати інформацію, але й справити на нього певний вплив. Ця функція спрямована на те, щоб задіяти органи чуття, викликати інтерес, надати яскравого пояснення, викликати захоплення або здивування. П. Ньюмарк розмежовує основне призначення метафори на два аспекти: когнітивний та естетичний. У вдалий метафорі ці дві складові зливаються так само органічно, як єдність змісту й форми (Newmark, 2008: 292).

Франклін Рудольф Анкерсміт та Ян Йоганн Моя виділяють 3 основні функції метафор: емотивну, переконливу та когнітивну (Moore & Ankersmit, 1993). В їх розумінні, емотивна функція використовується для вираження почуттів, ставлення героя або автора до ситуації. Вона впливає на читача, пробуджує емоції, співзвучні переживанням героя. Переконлива функція полягає у нав'язуванні певної думки. Когнітивна функція допомагає зрозуміти складні поняття через конкретні образи. Оскільки всі три функції

мають прагматичне спрямування, в дослідженні спираємося на цю класифікацію.

Актуальність дослідження забезпечується тим, що дослідження прагматичного аспекту метафоризації відкриває можливість проникнення в глибинні аспекти твору та заховані сенси.

Мета статті – комплексний аналіз контекстуальної та концептуальної основи метафор та механізмів їх впливу на когнітивні процеси.

Відповідно до мети поставлені такі **завдання**:

- здійснити вибірку метафор з тексту оповідання;
- визначити функції метафор, враховуючи контекст;
- виявити механізми їх впливу на читача;
- визначити роль метафор в розглянутому оповіданні.

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом даного дослідження є оповідання Френсіса Скотта Фіцджеральда «Багатий хлопець». В процесі написання статті було використано наступні методи: аналітичний метод, порівняльний метод, системний метод.

Результати та обговорення. Френсіс Скотт Фіцджеральд є видатним американським письменником, який яскраво передав дух 20-х років ХХ століття у США, «епохи джазу», за його власним визначенням. Його твори характеризуються глибоким психологізмом і насиченістю художніми засобами, що забезпечує витонченість стилю. Одним з улюблених стилістичних засобів цього автора є метафора.

Американський літературознавець Метью Брукколи, який досліджував творчість Фіцджеральда стверджує, що автор часто використовує метафори для створення швидкоплинних почуттів, адже він прагнув до «стилістичного блиску» (Brucoli, 2002: 128-129). Пізніше, у зрілій прозі автора метафори стають частиною цілої системи образів (Brucoli, 2002: 202-204).

Оповідання «Багатий хлопець» («*The Rich Boy*») є одним з найглибших творів автора про природу багатства та його вплив на формування особистості. На початку розповіді оповідач, який багато років спостерігає за життям героя оповідання Енсона Гантера зауважує, що багаті люди відрізняються від інших. Оповідач вважає, що заможні люди з дитинства відчувають перевагу над іншими людьми, тому вони стають м'якими в тих ситуаціях, в яких звичайні люди проявляють твердість, і цинічними, коли звичайні люди є довірливими:

«...it makes them soft where we are hard and cynical where we are trustful...» (Fitzgerald, 2017: 3). Метафора в стислій формі дає зрозуміти, що багатство не сприяє набуттю навичок

виживання, воно робить людей, з одного боку, вразливими, а з іншого боку – цинічними. Дана метафора виконує когнітивну функцію, аналізуючи соціальний аспект багатства і його вплив на формування особистості.

Головний герой оповідання Енсон Гантер належить до людей, яких автор описує *the very rich*. Він зростав у комфорті і розкоші та належить до еліти Нью-Йорка. Енсон – старший син в сім'ї, діти якої з юних років знають, що успадкують 15 мільйонів, які ділити між ними буде Енсон. Період економічного зростання США став важливим фактором впливу на формування особистості Енсона. Період технічного прогресу характеризує оригінальна метафора:

«...at the beginning of the century when **young women were already gliding along the Fifth Avenue in electric mobiles**» (Fitzgerald, 2017: 4). Дана метафора дає можливість коротко описати і передати дух періоду змін в стилі життя, який приніс з собою технічний прогрес. Метафора виконує когнітивну функцію, показуючи динаміку змін, які вплинули на формування особистості Енсона, як і багатьох інших молодих американців з фінансовими можливостями, які в першу чергу отримували плоди нових технічних досягнень. Привілеї, які Енсон мав через величезне багатство, виховали в ньому впевненість в собі та зверхність по відношенню до інших людей.

Ще до закінчення Єльського університету, Енсон опиняється в центрі світського життя Нью-Йорка. Він має традиційні прагнення в житті, які пов'язані з абсолютною впевненістю в тому, що все в житті піде за планом. В ці прагнення входить одруження в майбутньому:

«**His aspirations were conventional enough – they included even the irreproachable shadow he would someday marry...**» (Fitzgerald, 2017: 6). Метафора показує, що одруження для Енсона – це бездоганний додаток до його соціального статусу. Ця оригінальна метафора виконує емотивну функцію, демонструючи, що Енсон внутрішньо знецінює шлюб. Він веде розгульний спосіб життя. Він впевнений в собі та в тому, що нічого від нього нікуди не дінеться. Саме привілеї, забезпечені багатством, дають йому цю впевненість, яка визначила його життєву позицію. Він вважає природними свої можливості і статус. Тому Енсон відкладає, ніби в сейф, своє перше кохання.

На здивування його оточення, Енсон по-справжньому закохується в Полу Леджендре. Замість гучних вечірок із друзями він тепер проводить більшість часу з Полою, спілкуючись на різні теми. Оповідач описує їхні розмови, як гіпноз, де зовнішній світ перестає існувати поряд із цією дівчиною:

«**It was a sort of hypnosis**» (Fitzgerald, 2017: 7). Ця метафора передає психологічний стан Енсона в період закоханості в Полу. Виконуючи емотивну функцію, метафора описує внутрішній стан героя як такий, який неможливо пояснити логічно, створюючи відчуття тимчасовості його захоплення.

Енсон прагне володіти думками і долями людей. Його дратує оточення, якщо він в ньому не на першому місці в плані грошей і статусу. Він спілкується тільки з тими, кого собі підкорює, хто ним захоплюється. Проте, як тільки влада над людиною досягнута, він втрачає інтерес і зневажливо ставиться до цієї людини. Цього не уникала і Пола, коли вона пробачила йому п'яну витівку.

Пола та її матір поїхала з Енсоном до його маєтку. Вони були вражені статками Енсона. Запланувавши вечерю за містом, Енсон зустрічається з друзями та пиячить з ними. Цю витівку Пола прагне приховати від матері, проте, вона все одно дізнається. Пола відчуває розчарування та сором за свого коханого. Після того, як Енсон протверезів, він зрозумів наслідки своїх дій та бажає врятувати залишок вечора.

Метафора «...Anson was nevertheless determined **to save the débris of the evening...**» (Fitzgerald, 2017: 13) проводить паралель між зіпсованим вечором та уламками (*débris*). Незважаючи на те, що Енсон був винен у цій ситуації, він рішуче та впевнено налаштований на те, що Пола його пробачить. Виконуючи переконливу функцію, метафора додає до образу Енсона ще одну рису – прагнення зберегти обличчя та тримати все під контролем за будь-яких обставин. Коли Пола пробачила його, вона для нього стала все одно, що капітал в банку, за який можна не хвилюватися, і тому він не поспішав із одруженням.

Складну психологію героя допомагає зрозуміти метафора, яка виконує когнітивну функцію:

«**He had one of those invaluable minds with partitions in it...**» (Fitzgerald, 2017: 16). Дана оригінальна метафора пояснює вміння Енсона відсікати емоційні навантаження так, щоб вони не заважали його роботі на Wall Street, яка підвищувала його дохід. Він вважає Полу своєю і тому в діловій поїздки за кордон не бачить ніякої загрози їхнім відносинам, але після його повернення характер їх спілкування змінюється. Це чітко показано в оригінальній метафорі:

«**...the secret weaving of their temperaments came between them...**» (Fitzgerald, 2017: 15). Енсон знову починає вживати алкоголь, через що Пола висунула вимоги щодо його поведінки. Гордість Енсона виявилась сильнішою, ніж почуття до Поли, тому їхні заручини було розірвано. Метафора виконує емотивну функцію,

підкреслюючи згасання пристрасі через усвідомлення невідповідності їхніх психотипів.

Час від часу Енсон та Пола обмінюються листами, в яких вона часто згадує імена чоловіків, щоб викликати ревності, але Енсон не сприймає це серйозно. Він впевнений, що Пола кохатиме тільки його. Дізнавшись про її заручини, він йде до неї і переконавшись, що його власність все ще йому належить, знову не поспішає з одруженням. Він ставиться до Поли як до будь-якої речі, якою він володіє. Самовпевненість заважає йому побачити в ній особистість. Це ламає Полу, вона більше не витримує зневажливого ставлення до себе і вирішує більше не повертатися до Енсона.

З часом Енсон зустрічає Доллі Каргер. Вона є яскравою дівчиною, яка з дитинства постійно у когось закохувалась. З тими, хто відповідав взаємністю, їй ставало нудно, а хто проявляв байдужість – був для неї цікавий.

Оригінальні метафори: «**It never occurred to this gypsy of the unattainable that there was a certain resemblance in those who refused to love her – they shared a hard intuition that saw through to her weakness, not a weakness of emotion but a weakness of rudder**» (Fitzgerald, 2017: 23) створюють виразний образ дівчини, яка прагне недосяжного. Проблемаю Доллі є нестача внутрішнього стрижня, психологічної зрілості. Саме цю слабкість Енсон використовує, щоб заволодіти дівчиною. Ці метафори виконують переконливу функцію, адже формують уявлення про Доллі як особистість, приречену на поразку. Доллі щиро закохується в Енсона, адже він володіє тими рисами, які її приваблювали – недосяжністю та загадковістю. Проте Енсон ставиться до неї зверхньо, поводить себе холодно та відштовхує її, оскільки його почуття до Поли були набагато сильнішими. Ставлення Енсона до Доллі передано через метафору-кліше «**to take the commanding position**»:

«Then he dropped her abruptly and forgot – immediately **he took up the commanding position in her heart**» (Fitzgerald, 2017: 23). Як тільки йому вдається спокусити дівчину, він її відштовхує. Замість того, щоб викликати в Доллі негативні емоції, байдужість Енсона створює протилежний ефект – він займає особливе місце у її серці. Метафора виконує переконливу функцію, допомагаючи читачам усвідомити, що Енсон має змогу керувати всіма емоціями дівчини та бачити її слабкості.

Згодом Енсон відчуває відповідальність за те, що спокусив Доллі без серйозних намірів, тому вирішує закінчити стосунки з нею, але Доллі випередила його. Надіславши лист, дівчина розповіла, що їй освідчилися. Зневірівшись

дочекатися від Енсона рішучих дій, вона робить спробу викликати його ревності. Оригінальна метафора: «**Like most compromises, it had neither force nor vitality but only a timorous despair**» (Fitzgerald, 2017: 26) передає сприйняття Енсоном маніпуляцій Доллі. В її словах йдеться про одруження з іншим чоловіком, але Енсон справедливо бачить тільки відчай. Він чітко усвідомлює, що дана записка насправді приховує слабкість та страх залишитися самотньою. Метафора виконує емотивну функцію, адже показує роздратування головного героя та його зверхність щодо маніпуляцій Доллі.

Раптом Енсона охоплює злість, він прагне володіти Доллі та хоче, щоб вона кохала тільки його, тому він вирішує зустрітися з нею. Під час наступної зустрічі стається непередбачувана ситуація – Енсона охоплюють шалені почуття до Поли після того, як він побачив її портрет. Це остаточно ламає Доллі, вона розуміє, що Енсон ніколи не одружиться із нею. Втомившись від невизначеності, вона виходить заміж за іншого чоловіка.

Після повернення в Нью-Йорк, Енсон стає співвласником фірми. Незважаючи на нестачу вільного часу через робочі питання, Енсон все ще відвідує Єльський клуб та дає поради іншим приятелям щодо того, як правильно жити. Часто Енсон вирішує питання молодят та стає свідком багатьох розлучень. Однак він вірить в існування щирого шлюбу:

«...nothing he had seen would change his belief, his **cynicism dissolved upon it like air**» (Fitzgerald, 2017: 33). Цією оригінальною метафорою Фіцджеральд зображує вразливість героя. Коли розмова заходить про шлюб, його звичний цинізм миттєво зникає. Фіцджеральд адаптує опис емоційного стану до фізичного процесу розчинення. Метафора виконує емотивну функцію, забезпечуючи ефект вразливості героя, та вказує, що шлюб по кохання для Енсона залишається бажаним.

Метафорою-кліше «**When I'm forty...I'll be ripe. I will fall for some chorus girl like the rest**» (Fitzgerald, 2017: 33) автор іронічно показує готовність героя до власного емоційного занепаду. В його розумінні дозріти означає втратити віру в щасливий шлюб та відмовитися від пошуків справжнього кохання. Незважаючи на те, що ця фраза звучить як жарт, вона розкриває самотність та жаль героя. Емотивна функція передає емоційне примирення з неминучою долею. Енсон не бачить для себе шансу на шлюб по кохання та прогнозує власний моральний занепад в 40 років.

Нездатний навести лад у своєму особистому житті, Енсон тим не менше вважає за можливе скеровувати життя інших. Дізнавшись про роман тітки Едни, яка зраджує дядьку Роберту

з молодим чоловіком Кері Слоаном, він втручається у ці відносини. Енсону притаманна занадто розвинута звичка володіти, він всіх вважає своєю власністю, тому втручається в життя Едни і вимагає, по суті, підкорення його волі. Він вважає, що рятує шлюб дядька, але насправді діє з власних прихованих мотивів – він не хотів, щоб ім'я родини Гантерів було приниженим. Це передано через оригінальну метафору:

«Resourcefulness and a powerful will – for his threats in weaker hands would have been less than nothing – had beaten **the gathering dust from his uncle's name, from the name of his family...**» (Fitzgerald, 2017: 40). Енсон порівнює репутацію дядька та його сім'ї з цінним предметом, який треба почистити від бруду, тобто від зради тітки Едни. Під час розмови з Едною та Кері, Енсон ставить свої умови щодо розірвання їхніх стосунків, з якими повинні погодитись коханці. В іншому випадку, про цю ситуацію дізнається дядько Роберт та батько Кері. Переконалива функція метафори дає зрозуміти читачам, що для Енсона репутація є цілком реальним об'єктом, який треба очистити, а його дії зроблені не з співчуття до дядька, а для захисту репутації сім'ї. В результаті морального тиску на Кері та Едну, молодий коханець вкорочує свій вік.

Минають роки і Енсон усвідомлює, що більшість його знайомих та друзів мають сім'ї, власні клопоти та більше не потребують його в ролі радника. В 30 років він перетворюється на людину самотню і спустошену розгульним життям і пияцтвом. Під час прогулянки він випадково зустрічає Полу, вагітну та щасливу у шлюбі. Пола щиро зраділа зустрічі та запросила Енсона на вечерю у свій новий будинок. Коли вони залишилися на самоті, Пола зізнається, що теперішній чоловік – це її справжнє кохання. Це зізнання сильно зачепило гордість Енсона. Його емоції передає оригінальна метафора:

«He didn't answer, shocked at **the treachery of her remembrance**» (Fitzgerald, 2017: 50). Фіцджеральд наділяє пам'ять людською рисою – здатністю до зради. Енсон розуміє, що Пола щаслива та повністю викреслила його зі свого життя. Виконуючи емотивну функцію, метафора передає спантеличений внутрішній стан Енсона, адже він сприймає здатність Поли забути його як жорсткий та навмисний удар. Пола ділиться з Енсоном спогадами про їхнє минуле кохання. Вона розповідає, якою сильною була її закоханість, проте уточнює, що щасливими вони б не були через його здатність все ускладнювати. Крім цього, Пола промовляє, що Енсон ніколи ні з ким не одружиться. Ці слова сильно вразили його:

«**The phrase struck at him from behind...**» (Fitzgerald, 2017: 51). Метафора, в якій звичайні

слова перетворюються на нападника, передає психологічний стан героя. Енсон завжди все контролює та вважає себе вищим за інших, але дана фраза стає раптовим ударом по його самовпевненості та ілюзіях. Метафора виконує емотивну функцію, показуючи момент беззахисності Енсона. Він намагається повернути собі сильну позицію, стверджуючи, що жінки мають безліч недоліків (наприклад, відсутність гордості).

Чотири місяці після зустрічі з Полою Енсон знаходиться у напруженому, просякнутому песимізмом психологічному стані. На роботі колеги сприймають Енсона як тягар, тому пропонують йому взяти відпустку. Енсон відправляється в подорож до Європи на кораблі. За декілька днів до відпустки він дізнається, що Пола померла під час пологів. Оповідач проводить багато часу з Енсоном на кораблі. Він вражений, що Енсон не розповідає про свої переживання та душевний стан після смерті Поли. Він надалі веде безтурботне та розгульне життя багатого хлопця і стає душею компанії:

«At dinner we had champagne, and were very joyous – afterward **Anson ran the pool with infectious gusto...**» (Fitzgerald, 2017: 53). Емотивна функція метафори забезпечує передачу динаміки життєвої сили головного героя. Зовні він випромінює радість і безтурботність, але ними він прагне прикрити внутрішню пустоту.

Оповідання зображує трагедію життя Енсона – багатого хлопця, який вважає себе вищим за інших людей через власні статки. Заміжжя Поли – перший серйозний удар по його впевненості в собі. Стверджуючи свою владу над людьми, він приносить в жертву Полу, Доллі, Едну, Кері Слоана, прикриваючись лицемірними розмовами про те, що це заради їхнього блага. Він втрачає кохання, дружбу, вірність в угоду тим принципам, які виховало в ньому велике багатство. Чарівний і розумний, він ламає життя інших, але і сам залишається самотнім і нещасливим. Через метафори багатство в оповіданні концептуалізується як руйнівна сила, оскільки саме багатство дало Енсону впевненість, що він може вирішувати долі інших і що ніщо від нього нікуди не дінеться.

Висновки. З розглянутого оповідання було вибрано 89 метафор. Аналіз функцій цих метафор відповідно до класифікації функцій метафор Франкліна Рудольфа Анкерсмита та Яна Йоганна Моя показав, що 47 з них мають емотивну функцію, 35 – когнітивну і 7 – переконливу. Отже, всі метафори, введені автором в текст, мають чітке прагматичне спрямування. Вони є не просто засобами яскравого художнього зображення, а цеглинками в системі побудови образів. За допомогою метафор розкриваються риси

характеру героїв, передаються їх психологічні стани, створюється підтекст, транслюється ставлення автора до проблем і вчинків героїв та формується сприйняття читача. Крім того через когнітивні метафори реалізуються концептуалізація, вибудовуються певні логічні ланцюжки, забезпечується стисла легка для запам'ятовування передача інформації, що все в комплексі сприяє формуванню певної картини світу.

Подальші дослідження могли би зосередитися на механіці забезпечення переконливості меседжів, закладених в метафорах та механіці прихованих маніпуляцій автора свідомістю читача через метафори.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воскобойник, В., Сухачова, Н. (2023). Метафора як стилістичний засіб впливу на адресата (на прикладі англomовних рекламних текстів). *Лінгвістика*, 1(47), 96–107. doi: 10.12958/2227-2631-2023-1-47-96-107.
2. Brucoli, M. J. (2002). *Some sort of epic grandeur: The life of F. Scott Fitzgerald* (2nd rev. ed.). Columbia: University of South Carolina Press. 714 p.
3. Fitzgerald, F. S. (2017). *The Rich Boy and Other Stories*. Kyiv: Znannia. 270 p.
4. Kövecses, Z. (2000). *Metaphor and Emotion*. Cambridge University Press. 223 p. Doi:10.2277/0521641632
5. Mooij, J. J. A., Ankersmit, F. R. (1993). *Metaphor and truth: A liberal approach*. In *Knowledge and Language*. Netherlands: Springer. P. 67–80. Doi:10.1007/978-94-011-1844-6_5
6. Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. New York: Prentice Hall. 292 p.
7. Newmark, P. (2008). *A textbook of translation*. Harlow: Pearson Education Limited. 292 p.

Дата першого надходження статті до видання: 08.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 04.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 01.10.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)